

Олександра Гребенщикова, канд. філол. наук (Харків)

ПОТЕНЦІАЛ ВИКОРИСТАННЯ КРЕОЛІЗОВАНИХ ТЕКСТІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ МОВИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ (НА ПРИКЛАДІ ІНТЕРНЕТ-МЕМІВ)

Одним із викликів, які стоять перед викладачем іноземної мови в сучасних умовах, є порівняно невисока початкова мовна підготовка освітніх мігрантів і невисокий же ступінь їх мотивованості у вивченні системи іноземної мови, недостатня залученість у навчальний процес. Одним із способів, що дозволяють вирішити таку проблему, можна вважати систему роботи із креолізованими текстами.

Креолізований текст (інша його назва – полікодовий, або мультимодальний) як вид тексту, який поєднує в собі вербальну та іконічну інформацію, знайомий сучасним студентам із різних країн і вписується у світову постмодерністську реальність. Найчастіше про креолізований текст говорять у рамках аналізу рекламної продукції, плакатів або кінотексту. Разом із тим і для викладачів мови використання полікодових текстів аж ніяк не є новиною: можна назвати хоча б картки, плакати, ілюстрації, картинні словники та інші засоби, що використовуються викладачами-мовцями на початковому етапі. Ці вербально-іконічні засоби довели свою безумовну ефективність як при поясненні лексичного та граматичного матеріалу, так і під час закріплення пройденого.

Прочитання креолізованого тексту дозволяє здійснити перехід від тексту до сенсу: ця конвертація дозволяє здобувачеві вищої освіти комплексно задіяти рецесію, пам'ять, інтелект, активізувати мовленнєво-мисленеві процеси, використовуючи іноземну мову.

Одним із показових і функціональних на сьогоднішній день типів креолізованих текстів є мем – особливий різновид мультимодального тексту, в якому тісно поєднані вербальний та іконічний компоненти, це текст, який має базовий набір ознак: повторюваність, комічність, упізнаваність, актуальність. Використання мемів у навчанні мови – це спосіб підвищити мотивацію до навчання освітніх мігрантів, налагодити міжкультурну комунікацію, сформувати у студентів лінгвокраїнознавчу компетенцію, полегшити процеси адаптації та соціалізації в новій дійсності. Такі тексти цілком можуть стати одним із джерел інформації про національно-культурні особливості іноземної країни та носіїв мови.

Ключові слова: креолізований текст, лінгвокраїнознавча компетенція, мем, мультимодальний текст, полікодовий текст, російська як іноземна, українська як іноземна.

Александра Гребенщикова. Потенциал использования креолизованных текстов в процессе обучения иностранных студентов языку (на примере интернет-мемов). Одним из вызовов, которые стоят перед преподавателем иностранного языка в современных условиях, является сравнительно невысокая начальная языковая подготовка образовательных мигрантов и невысокая же степень их мотивированности в изучении всей системы иностранного языка, недостаточная вовлеченность в образовательный процесс. Одним из способов, позволяющих решить данную проблему, можно считать систему работы с креолизованными текстами.

Креолизованный текст (иное его название – поликодовый, или мультимодальный) как вид текста, соединяющий в себе вербальную и иконическую информацию, знаком современным студентам из разных стран и вписывается в мировую постмодернистскую реальность. Чаще всего о креолизованных текстах говорят в рамках анализа рекламной продукции, плакатов или кинотекстов. Вместе с тем и для преподавателей языка использование поликодовых текстов отнюдь не является новинкой: можно назвать хотя бы карточки, плакаты, иллюстрации, картинные словари и прочие средства, используемые на начальном этапе. Эти вербально-иконические средства доказали свою безусловную эффективность как при объяснении лексического и грамматического материала, так и при закреплении пройденного.

Прочтение креолизованного текста позволяет осуществить переход от текста к смыслу: это конвертирование позволяет соискателю высшего образования комплексно задействовать рецепцию, память, интеллект, активизировать речемыслительные процессы на иностранном языке.

Одним из самых ярких и функциональных на сегодняшний день типов креолизованных текстов является мем – особая разновидность мультимодального текста, тесно спаянные между собой вербальный и иконический компоненты; это текст, который обладает базовым набором признаков: повторяемостью, комичностью, узнаваемостью, актуальностью. Использование мемов в обучении языку – это способ повысить мотивацию к обучению образовательных мигрантов, наладить межкультурную коммуникацию, сформировать у студентов лингвострановедческую компетенцию, облегчить процессы адаптации и социализации в новой действительности. Такие тексты вполне могут стать одним из источников информации о национально-культурных особенностях иностранной страны и носителей языка.

Ключевые слова: креолизованный текст, лингвострановедческая компетенция, мем, мультимодальный текст, поликодовый текст, русский как иностранный, украинский как иностранный.

Oleksandra Hrebenshchykova. The potential of using creolized texts in teaching languages to foreign students (demonstrated on Internet memes). One of the challenges facing a modern foreign language teacher is both a relatively low level of initial language training of educational migrants and their low

motivation in studying the entire system of a foreign language and their involvement in the educational process. One of the ways to solve this problem is the system of working on creolized texts.

The creolized text (also called the polycode, or multimodal text) as a type of text that combines verbal and iconic information, is familiar to modern students from different countries, and fits into the world postmodern reality. Most often, creolized texts are spoken of in the analysis of advertising products, posters, or film texts. At the same time, for foreign language teachers, the use of polycode texts is by no means a novelty: you can at least name cards, posters, illustrations, picture dictionaries, and other means used at the initial stage. These verbal-iconic means have proven their unconditional effectiveness both in explaining lexical and grammatical material and in reinforcing what has been learned.

Reading a creolized text allows for the transition from text to meaning: such an algorithm allows an applicant for higher education to comprehensively use reception, memory, intelligence, and activate speech-thinking processes in a foreign language.

One of the most glowing functional types of creolized texts today is the meme – a special kind of multimodal text, closely welded verbal and iconic components that have a basic set of features: repeatability, comicality, recognizability, relevance. The use of memes in teaching foreign languages is an important way to increase the motivation of educational migrants to study, to establish intercultural communication, to form students' linguistic and cultural competence, to facilitate the processes of adaptation and socialization in the new reality. Such texts may well become one of the sources of information about the national and cultural characteristics of a foreign country and its native speakers.

Keywords: creolized text, linguistic and cultural competence, meme, multimodal text, polycode text, Russian as a foreign language, Ukrainian as a foreign language.

Постановка проблеми. Одним із викликів, який стоїть перед викладачами-мовцями, є подолання невисокої мотивації іноземних студентів до вивчення іноземної мови (йдеться про українську як іноземну (УМІ) та російську як іноземну (РМІ) — це може бути мова навчання чи мова соціокультурного спілкування: методичні підходи до викладання УМІ та РМІ подібні). Освітні мігранти, переважно з азіатських і африканських країн, мають слабе уявлення про університетську систему освіти в європейських країнах (у тому числі в класичних університетах України). Міжкультурні розбіжності, складності з адаптацією, необхідність після приїзду в чужу країну вирішувати термінові побутові проблеми – все це призводить до того, що студенти часто втрачають мотивацію до навчання. Українська та російська мови, з їх розгалуженою граматикую й багатоаспектною системністю,

значно відрізняються від китайської, англійської, арабської, узбецької та інших мов. Об'єктивна неможливість швидко опанувати мову й необхідність докладати значних зусиль, витратити додатковий час на вивчення іноземної мови фруструє освітніх мігрантів і призводить до значного погіршення результатів освітнього процесу.

Основне завдання, яке стоїть перед сучасним викладачем мови, – гармонійно поєднати в навчальному процесі панівний зараз комунікативний підхід (з обов'язковою реалізацією всіх чотирьох видів мовленнєвої діяльності, таких як читання, говоріння, аудіювання та письмо) із граматичним методом, при цьому використовуючи не тільки «аудиторні», але й реальні ситуації спілкування. Нагадаємо, що навчання іноземної мови сьогодні зазвичай реалізується в трьох аспектах: це може бути мова навчання, мова соціокультурного спілкування та мова як спеціальність (для студентів-філологів). Отже практичне доведення тези про те, що мова – це в тому числі засіб міжкультурної комунікації, в поєднанні з реальним опануванням не тільки лексичних, але й граматичних систем таких надрозвинених мов, як російська та українська, потребує від викладача-мовця гнучкості, креативності, ефективності, навчання та самовдосконалення – зрозуміло, на додачу до об'єктивної педагогічної та мовної компетентності. Пошук нових результативних форм і методів навчання, засобів та способів, які б підвищили ефективність навчального процесу, активізували мотивацію до навчання освітніх мігрантів, завжди на часі, що і визначає **актуальність** даної розвідки. Відповідно основне **завдання**, яке було поставлене в роботі, можна визначити як огляд ефективності використання креолізованих текстів (зокрема такого різновиду, як мем) протягом навчання мови здобувачів вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Одним із способів підвищення мотивації здобувачів вищої освіти може стати робота на заняттях із сучасними креолізованими текстами. Нагадаємо, що креолізовані тексти, згідно з визначенням Ю. Сорокіна та Є. Тарасова, – це тексти, «фактура яких складається з двох негомогенних частин: вербальної (мовної/мовленнєвої) та невербальної (що належить до інших знакових систем, ніж природна мова)» [15: 180-181] (тут і далі переклад наш. – О. Г.).

Мова йде про складне поєднання вербального та іконічного типів текстів, до яких традиційно відносять кінотексти, рекламні тексти, плакати та ін. Такий синтетичний феномен, який Т. Попова та Д. Колесова називають також полікодовим і мультимодальним, має «інтеграційний комунікативний ефект» [13: 79].

Польський дослідник Міхал Коздра зауважує, що мультимодальність – це відмінна риса людської комунікації, оскільки сама людина є істотою мультимодальною. Це означає, що апріорі кожен із нас – не текстоцентрична, а саме мультимодальна особистість, яка «сприймає повідомлення, створені за допомогою різноманітних семіотичних кодів: звуку (мови, інтонації, тембру, тону, мелодики, кашлю, сміху, шуму тощо), образу (фотографії, малюнка, ілюстрації, кольору, шрифту), а також смаку, запаху і дотику» [10: 509].

Дослідження текстів, у яких не тільки вербальний і візуальний, але також і аудіальний, і кінетичний та інші складники сприймаються як єдине ціле, стало об'єктом вивчення когнітивної лінгвістики, зокрема, такого її відгалуження, як паралінгвістика, що вивчає позамовні засоби в мовному повідомленні. Перш за все це пов'язане з розширенням самого поняття *текст*. Нагадаємо, що вже М. Бахтін сприймав текст як «співтворчість, спосіб комунікації двох свідомостей: комунікатора і реципієнта в широкому розумінні цих термінів» [2: 123]. Сьогодні не викликає заперечень факт полімодальної природи тексту, наявність у ньому екстралінгвістичної інформації. Характер же й особливості цих «включень» заслуговують на пильну увагу дослідників. Креолізовані тексти наразі активно вивчаються, зокрема О. Анісімовою, А. Бернацькою, Н. Валгіною, О. Григор'євою, Ю. Сорокіним, Є. Тарасовим та багатьма іншими науковцями [1; 2; 4; 5; 15]. І хоча основна сфера «застосування» полікодових текстів, згідно з даними наведених дослідників, – це реклама найрізноманітнішого спрямування, О. Кузьміна підкреслює, що подібні тексти потребують досліджень у рамках викладання мови як іноземної, оскільки креолізований текст – це «зручна форма, яка дозволяє наповнювати її необхідним змістом, здатна мотивувати учнів і створювати сприятливу атмосферу для тих, хто вивчає нову мову» [11: 119].

Очевидно, що мала кількість вербальної інформації на плакаті, рекламній листівці або будь-якому іншому креолізованому тексті

не дозволяє говорити про його «порожність» і «ненавантаженість» (як комунікативну, так і естетичну). Навпаки, поєднання візуального тексту з ретельно відібраними елементами мовної інформації та необхідність декодування породжують швидше смислову «перевантаженість» креолізованого тексту. У такому тексті міститься набагато більше інформації, й розшифровка цієї інформації – творчий і багатовимірний процес. Причому процес цей має яскраво постмодерний характер, оскільки мова йде не про унормований аналіз за певною схемою, із початково заданими параметрами, а скоріше про цілий простір інтерпретаційних припущень. Крім того, декодування креолізованого тексту принципово релятивістське (тобто залежить від особистого досвіду реципієнта) та антиєрархічне, що теж вписується в постмодерну картину світу. Відповідно, процес розкодування мультимодальних текстів абсолютно відповідає сприйняттю сучасної людини (особливо молодій), тому викликає у здобувачів вищої освіти (незалежно від країни, з якої приїхав студент, і тим більше обраної ним спеціальності навчання) жвавий інтерес.

Варто зазначити, що практика використання креолізованих текстів у методиці навчання мови аж ніяк не є революційною. Який принцип функціонування креолізованого тексту? Невелика питома частка вербальної інформації має забезпечити широке, повне розуміння. На початковому етапі навчання іноземної мови викладачі вирішують схоже завдання: арсенал лексики й граматичних конструкцій у здобувачів освіти ще недостатньо багатий, тому комунікативний успіх та повнота розуміння тексту іноземцем залежить від екстравербальних чинників.

Ю. Сергєєва та О. Уварова справедливо зауважують: «сприйняття світу через кілька каналів одночасно є більш ефективним і дієвим способом пізнати дійсність, оскільки інформація, що надійшла до нас через різні канали, утворює так чи інакше цілісний образ у нашій свідомості, не дивлячись на те, що інформація різного типу засвоюється нами по-різному» [14: 133]. Відповідно, використання в навчальних цілях креолізованого тексту, який задіює суб'єктивні механізми сприйняття, дозволяє інтенсифікувати процес навчання мови. Важко не погодитися з думкою О. Кузьміної, що «використання поєднання безпосередніх і опосередкованих форм сприйняття та розуміння сприяють тому, що при мінімальному використанні вербальних компонентів

інформація тексту засвоюється максимально повно, що допомагає інтенсифікувати процес навчання» [11: 119].

Загальноприйнятим вважається той факт, що в методиці викладання мови креолізовані тексти переважно використовують на початковому етапі: картки, плакати, ілюстрації, картинні словники та інші засоби довели свою безумовну ефективність при поясненні лексичного та граматичного матеріалу [11]. Але більш складні креолізовані тексти (зокрема, меми) доцільно аналізувати зі студентами, які принаймні опанували базовий курс, оскільки вони мають певне лінгво-культурне підґрунтя, щоб зрозуміти метафоричність, гумор, відступ від норми тощо.

Нагадаємо, що процес переходу від тексту до сенсу, який здійснюють комуніканти під час сприйняття креолізованого тексту, має такий алгоритм: поєднання «згорнутих» вербальних та іконічних знаків переробляється та інтерпретується в смислові образи, які потім перетворюються на внутрішню мову. Далі відбувається процес «розгортання» цієї внутрішньої мови та перетворення її в мову усну (частіше) або письмову (рідше), оформлену відповідно до прийнятих у системі мовних засобів.

Саме такий алгоритм дозволяє здобувачеві вищої освіти комплексно задіяти рецепцію, пам'ять, інтелект, активізувати мовленнєво-мисленнєві процеси, використовуючи іноземну мову. Причому зазвичай значною мірою ці процеси активізує саме невербальний, іконічний складник полікодового тексту.

Одним із показових і функціональних на сьогоднішній день типів креолізованих текстів є мем – смішна картинка з невеликою кількістю тексту, як правило, вірусна (тобто така, яка швидко поширюється). В силу недостатньої розробленості теорії мемів гуманітарними науками на сьогоднішній день відсутнє однозначне, уніфіковане визначення цього поняття. Недостатньо відрефлексовані й аспекти вивчення інтернет-мемів. Утім дану тему не можна вважати абсолютно недослідженою, протягом декількох років виходять поодинокі статті (зокрема, див. [6; 7; 8; 12; 16]). У межах нашого дослідження ми розуміємо під мемом особливий різновид креолізованого тексту, в якому тісно поєднані між собою вербальний та іконічний компоненти. Це текст, який володіє базовим набором ознак: повторюваністю, комічністю, впізнаваністю, актуальністю. Мем – це завжди реакція на «ненорму», щось, що вибивається з канонів. Постмодерна

свідомість креаторів дозволяє найрізноманітнішу ненормативність: відступлення від законів мови (використання тільки рядкових літер, усного мовлення в ролі письмового, відсутність розділових знаків і т. ін.: приклади подібних мемів будуть наведені далі); невідповідність «історичної» картинки «сучасній» фразі та навпаки (меми про *страдающее средневековье* (рос.) або українську історію, проілюстровану сучасними фотографіями); абсурдна невідповідність картинки та підпису (знамените *Вы рыбов продаете?* (рос.)) і багато іншого. Створюваний за певними правилами, мем, тим не менш, дозволяє найширшу свободу самовираження. Термін життя мема порівняно невеликий: він зароджується, за вдалого збігу обставин швидко набирає популярності, а потім так само швидко її втрачає, програючи тисячам інших мемів. Останній етап призводить або до забуття мема, або до перетворення його на штамп, або до широкого використання людьми, які не знають етимології цих фраз (наприклад, «британські вчені», «але це не точно» або імена Карл і Наташа).

Мем – один із найбільш вдалих прикладів, який демонструє, чому вміння зчитувати імпліцитну інформацію таке важливе (оскільки саме завдяки їй формується комічний ефект). З огляду на надзвичайне зростання на сьогоднішній день феномену інтернет-комунікації, меми готові претендувати на роль нової універсальної мови, яка забезпечує самоідентифікацію, дозволяє відрізнити «своїх» від «чужих» – і все це не витрачаючи зайвих слів, вписуючись у панівну вже довгі роки тенденцію економії мовних зусиль. Мем відображає значущі події і явища сучасної дійсності, психології, культури та інших аспектів. Важливою ознакою мема є його актуальність. Так склалося, що сучасний студент, який належить до так званого «покоління Z», не уявляє свого існування без мемів (докладніше про це див. [16]). Формування комунікативної компетенції студентів сьогодні неможливе без звернення до форми інтернет-комунікації (в тому числі, у формі мемів).

Використання мемів у навчанні мови – це один із способів налагодити міжкультурну комунікацію, сформувати у студентів лінгвокраїнознавчу компетенцію, полегшити процеси адаптації та соціалізації в новій дійсності. Викладачеві варто лише бути дуже уважним і делікатним, щоб підібрати меми, які відповідають

знанням про мову конкретної групи освітніх мігрантів та етичним принципам здобувачів освіти з різних країн. Такі креолізовані тексти цілком можуть стати одним із джерел інформації про національно-культурні особливості іноземної країни та носіїв мови. Так, наприклад, на заняттях з УМІ або РМІ викладачі можуть використовувати меми про Україну й українську мову. Такий контент буде зрозумілий для студентів, які вивчають українську мову (або й російську), і дозволить збагатити їх уявлення про країну, в якій вони планують провести найближчі роки, та її культуру.

Розглянемо популярну серію мемів “In Ukraine we do not say...”. Кожен з них має певну вербальну структуру, яка складається з трьох компонентів.

1. We do not say: інформація англійською мовою про «універсальні» традиції, культурні та побутові ситуації, які існують на заході (при всьому розумінні певного «огрублення» поняття «захід»);

2. We say: інформація українською мовою, в якій підкреслюється особливість традицій у межах нашої держави;

3. And I think that’s beautiful: англomовний висновок-пуант.

Для ілюстрації функціонування цієї структури можна навести декілька характерних мемів серії (зверніть увагу на традиційне в інтернеті «спрощене» написання: відсутність прописних літер, наприклад, або апострофів):

– in ukraine we do not say “hello sweetheart, what’s going on”, we say «шо ти?» and i think that’s beautiful;

– in ukraine we do not say “im disappointed and confused”, we say «тю» and i think that’s beautiful;

– in ukraine we don’t say “productive morning routine” we say «черговий ранок, в якому я точно, на всі сто, встану раніше, почну бігати та нормально харчуватись шось не вдався» and i think that’s beautiful;

– in ukraine we don’t say “break up” we say «Ні обіцянок ні пробачень все сталося само собою» and i think that’s beautiful [9].

Вербальний компонент таких мемів складається як зі звичайних розмовних фраз, зрозумілих кожному українцю, так і з рядків віршів українських поетів і пісень знакових (підкреслено «народних») виконавців. Що ж стосується іконічного компонента в подібних мемах, він украй простий: це український прапор, на

тлі якого розташований білий прямокутник із текстом. Таке рішення дуже вдале: прапор – одна з найбільш сильних асоціацій із державою, а більш навантажена вербальна частина мема потребує простоти іконічного рішення.

Читання та інтерпретація мемів “In Ukraine we do not say...” – простий і ефективний спосіб навчання іноземної мови. Велика частина інформації подається англійською мовою, що дозволяє знизити рівень стресу в студентів, яким важко сприймати абстрактну інформацію іноземною мовою. Крім того, такий мем давно з’явився в англомовному сегменті інтернету, тому більшість студентів напевно впізнають його як «свій». До того ж англомовна частина, як правило, студентам зрозуміла (мова не про лексику, а про описувані традиції). Вона може бути не близька, звичайно, але зрозуміла (через універсальність описуваних ситуацій та включеність до глобалізаційної культури). Порівняно коротка українська фраза, вплетена в англомовний контекст, часто не викликає труднощів при прочитанні, а навпаки, обговорення таких мемів викликає у студентів посмішку, бажання поділитися враженнями, розповісти про власні культурні та національні традиції. Звісно, викладачеві варто зупинитися на ненормативних або розмовних українських фразах (на кшталт *шо, тю*) та пояснити студентам їхню специфіку. Нормована мова, яка викладається зокрема в університеті, – це вища форма проявлення національної мови. Але, звичайно, не єдина: розмовне мовлення, з яким здобувач освіти стикається на вулицях, не має бути для нього незрозумілим. Реальний узус і норма мають «співпрацювати», а не конфліктувати, і робота з мемами дозволяє досягти цієї мети. Втім підкреслимо, що для вдалої реалізації задачі потрібна досконала, всебічна підготовка викладача та його вміння модерувати дискусію на таку непросту тему. Обговорення таких тематичних мемів «наближає» Україну до освітніх мігрантів, робить нашу країну частиною їх особистого досвіду, дозволяє співставляти свою рідну країну і країну навчання. Освітній процес таким чином виявляється більш ефективним, а мотивація студентів однозначно підвищується.

Робота з мемами відповідає традиційним принципам опрацювання текстів та складається з трьох етапів.

1. Передтекстовий етап, який включає в себе мотивування студентів та попередження лінгвістичних і екстралінгвістичних

труднощів інтерпретації конкретного креолізованого тексту. Передтекстові завдання мають на меті актуалізувати існуючі знання студентів, надати відповідні фонові знання, достатні для розуміння лінгвокраїнознавчого потенціалу креолізованого тексту, семантизувати складну лексику, попередньо схарактеризувати лінгвокраїнознавчі об'єкти. Варто зазначити, що фаза евокації (виклику), протягом якої відбувається первинне занурення в тему, є надважливою, тому викладачу необхідно ретельно продумати систему вправ, які б активізували увагу студентів. Для цього можуть використовуватися такі форми роботи, як мозковий штурм або робота в групах.

2. Притекстовий етап, на якому викладач пред'являє мем і контролює розуміння змісту креолізованого тексту (враховуючи іконічну частину, національні та культурні особливості, безеквівалентну лексику та іншу країнознавчу інформацію). На цьому етапі важливо задіяти культурологічне читання текстів, що формує соціокультурну компетентність. Безеквівалентна лексика має бути представлена в тексті (автентичному чи навчальному), супроводжуватись візуальним підкріпленням, демонстрацією викладачем знань про культуру та історію. Також може бути запропоновано завдання провести стилістичний аналіз вербального складника мему чи привести ненормативний текст у відповідність із нормами літературної мови.

3. Післятекстовий етап, на якому розширюється і закріплюється отримана лінгвокраїнознавча інформація, за можливості проводяться паралелі з рідною культурою (рідною мовою) студентів, забезпечується вихід на монологічне мовлення і перевіряється використання вивченої інформації в реальному (або симуляційному) комунікативному середовищі. Основними видами роботи для останнього етапу можуть бути відповіді на проблемні питання та дискусія (зокрема, завдання на формулювання власних вражень, висловлювання особистої точки зору, коментування тощо), узагальнення отриманої інформації в графічному кластері, написання есе, а також створення адекватного мему англійською чи рідною мовами (або доведення неможливості такої конвертації).

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших досліджень у даному напрямку. Таким чином, найрізноманітніші полікодові тексти (в тому числі й мему) можуть стати додатковою

опцією у навчанні мови, яка підвищує мотивацію до навчання здобувачів вищої освіти будь-якого рівня володіння мовою, будь-якого фаху та будь-якої країни. При всіх відмінностях міжкультурних комунікативних стратегій, об'єктивно наявних між представниками різних країн і культур, глобалізація дозволяє говорити про певний «спільний знаменник», притаманний усім сучасним комунікантам. І цим спільним знаменником, як видається, цілком може бути креолізований текст. Перспективою подальшого дослідження можна вважати як освоєння теоретичних аспектів теорії мемів з точки зору лінгвістики, так і особливості практичного застосування різних креолізованих текстів на заняттях із мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Анисимова Е.Е. Лингвистика текста и межкультурная коммуникация (на материале креолизованных текстов): учеб. пособие для студ. фак. иностр. яз. вузов. Москва: Издательский центр «Академия», 2003. 128 с.
2. Бахтин М.М. Литературно-критические статьи. Москва: Художественная литература, 1986. 543 с.
3. Бернацкая А.А. К проблеме «креолизации» текста: история и современное состояние. *Речевое общение: Специализированный вестник* / ред. А.П. Сквородников. Красноярск: Краснояр. гос. ун-т, 2000. Вып. 3 (11). С. 104–110.
4. Валгина Н.С. Теория текста. Москва: Логос, 2003. 191 с.
5. Григорьева Е. Креолизованные тексты в межкультурной коммуникации. *W kręgu zagadnień semantyki i stylistyki tekstu* / под ред. Блюменталь И., Пясецка А. Wydawnictwo Uniwersytetu ódzkiego, ódź 2014. S. 47–53. DOI: <https://doi.org/10.18778 / 7969-416-7.05>.
6. Загоруйко А.О., Ефремова М.А. Потенциал использования интернет-мемов в качестве обучающего средства. *Вопросы методики преподавания в вузе*. 2019. Т. 8. № 28. С. 12–21. DOI: <https://doi.org/10.18720 HUM/ISSN 2227-8591 28.01>.
7. Залеская Н.А. Роль интернет-мемов в обучении иностранному языку. *Лингвистика, лингводидактика, лингвокультурология: актуальные вопросы и перспективы развития: материалы IV Междунар. науч.-практ. конф., Минск, 19–20 марта 2020 г.* / редкол.: О.Г. Прохоренко (отв. ред.) [и др.]. Минск: БГУ, 2020. С. 198–202.
8. Захарова О.О. Мотивационный потенциал интернет-мемов в процессе изучения иностранного языка студентами технического вуза. *Вестник*

- Томского государственного педагогического университета*. 2021. 2 (214). С. 7–16. DOI: <https://doi.org/10.23951/1609-624X-2021-2-7-16>.
9. Інстаграм-акаунт «in_ukraine_we_dont_say». URL: **Error! Hyperlink reference not valid.** (дата звернення: 17.08.2021).
  10. Коздра М. Мультиmodalність в обученні російському мові як іноземному. *Актуальні питання описання і преподавання російського мові як іноземного/неродного: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Москва, 27 листопада – 1 грудня 2017 р.)* / под ред. Н.В. Кулибіна. Москва, 2018. С. 509–517.
  11. Кузьміна Е.О. Використання полікодових текстів в обученні РКИ на початковому етапі. *Наука і школа*. 2019. № 1. С. 118–123.
  12. Писарь Н.В. Інтернет-мемі як засіб формування лінгвістичної компетенції при обученні іноземних студентів і слухачів російському мові. *Педагогіка. Проблеми теорії і практики*. 2020. Т. 5, вип. 3. С. 326–331.
  13. Попова Т.И., Колесова Д.В. Полікодовий vs вербальний текст в академічному лекційному дискусії. *Общество. Коммуникация. Образование*. 2020. Т. 11. № 3. С. 78–87. DOI: <https://doi.org/10.18721/JHSS.11306>.
  14. Сергеева Ю.М., Уварова Е.А. Полікодовий текст: особливості побудови і сприйняття. *Наука і школа*. 2014. № 4. С. 128–134.
  15. Сорокін Ю.А., Тарасов Е.Ф. Креолізовані тексти і їх комунікативна функція. *Оптимізація речевого впливу: монографія*. Москва: Вища школа, 1990. С. 180–186.
  16. Філонова Е.А. Використання мемів в процесі обучення іноземному мові. *Матеріали XIV Міжнародної наукової конференції «Общество: науково-образовательный потенциал развития (идеи, ресурсы, решения)»*. Чебоксари, 2021. С. 111–116.

REFERENCES

1. Anisimova, E.E. (2003). *Lingvistika teksta i mezhkulturnaya kommunikatsiya (na materiale kreolizovannykh tekstov) [Linguistics of the text and intercultural communication (based on creolized texts): a textbook for students of faculties of foreign languages of universities]*. Moscow: Izdatel'skiy tsentr "Akademiya" [in Russian].
2. Bakhtin, M.M. (1986). *Literaturno-kriticheskiye statyi [Literary critical articles]*. Moscow: Khudozhestvennaya literatura [in Russian].
3. Bernatskaya, A.A. (2000). К проблеме “креолизации” текста: история и современное состояние [On the problem of “creolization” of the text: history and current state]. *Речевое обшчениє: Спеціалізовану*

- vestnik [Speech communication: Specialized messenger]*. Skovorodnikov, A.P. (ed.). Krasnoyarsk, 3 (11), pp. 104–110 [in Russian].
4. Valgina, N.S. (2003). *Teoriya teksta [Text theory]*. Moscow: Logos [in Russian].
  5. Grigoryeva, E. (2014). Creolized Texts in Intercultural Communication. *W kręgu zagadnień semantyki i stylistyki tekstu [On the issues of semantics and style of the text]*. Blyumental, I., Pyasetska, A. (eds.). Wydawnictwo Uniwersytetu ódzkiego, ódź 2014, pp. 47–53 [in Russian]. DOI: <https://doi.org/10.18778/7969-416-7.05>.
  6. Zagoruyko, A.O. and Efremova, M.A. (2019). The Value of Internet Memes as a Teaching Aid. *Teaching Methodology in Higher Education*. 2019. Vol. 8, No 28, pp. 12–21 [in Russian]. DOI: <https://doi.org/10.18720/HUM/ISSN2227-859128.01>.
  7. Zaleskaya, N.A. (2020). Rol internet-memov v obuchenii inostrannomu yazyku [The role of Internet memes in teaching a foreign language]. *Lingvistika, lingvodidaktika, lingvokulturologiya: aktualnyye voprosy i perspektivy razvitiya: materialy IV Mezhdunar. nauch.-prakt. konf. Minsk. 19–20 marta 2020 g. [Linguistics, linguodidactics, cultural linguistics: topical issues and development prospects: materials of the IV intern. scientific-practical conf., Minsk, March 19–20, 2020]*. Prokhorenko, O.G. (ed.). Minsk: BGU, pp. 198–202 [in Russian].
  8. Zakharova, O.O. (2021). Motivating potential of internet-memes in the foreign language learning with engineering university students. *Tomsk State Pedagogical University Bulletin*. 2 (214), pp. 7–16 [in Russian]. DOI: <https://doi.org/10.23951/1609-624X-2021-2-7-16>.
  9. *Instagram account «in_ukraine_we_dont_say»*. URL: https://www.instagram.com/in_ukraine_we_dont_say/ (Accessed on August 17, 2021) [in Ukrainian].
  10. Kozdra, M. (2018). Multimodalnost v obuchenii russkomu yazyku kak inostrannomu [Multimodality in teaching Russian as a foreign language]. *Aktualnyye voprosy opisaniya i prepodavaniya russkogo yazyka kak inostrannogo/nerodnogo: sbornik materialov Mezhdunarodnoy nauchno-prakticheskoy internet-konferentsii (Moskva. 27 noyabrya – 1 dekabrya 2017 g.) [Topical issues of describing and teaching Russian as a foreign/non-native language: a collection of materials of the International Scientific and Practical Internet Conference (Moscow, November 27 – December 1, 2017)]*. Kulibina, N.V. (ed.). Moscow, pp. 509–517 [in Russian].
  11. Kuzmina, E.O. (2019). Ispolzovaniye polikodovykh tekstov v obuchenii RKI na nachalnom etape [The use of polycode texts in teaching RFL at the initial stage]. *Nauka i shkola [Science and school]*. 1, pp. 118–123 [in Russian].

12. Pisar, N.V. (2020). Internet-memy kak sredstvo formirovaniya lingvostranovedcheskoy kompetentsii pri obuchenii inostrannykh studentov i slushateley russkomu yazyku [Internet memes as a means of developing linguistic and cultural competence in teaching Russian to foreign students and listeners]. *Pedagogika. Voprosy teorii i praktiki [Pedagogy. Issues of theory and practice]*. 5, 3, pp. 326–331 [in Russian].
13. Popova, T.I., Kolesova, D.V. (2020). Polycode vs verbal text in academic lecture discourse. *Society. Communication. Education*. 11 (3), pp. 78–87 [in Russian]. DOI: <https://doi.org/10.18721/JHSS.11306>.
14. Sergeyeva, Yu.M., Uvarova, E.A. (2014). Polikodovyy tekst: osobennosti postroyeniya i vospriyatiya [Polycode text: features of construction and perception]. *Nauka i shkola [Science and school]*. 4, pp. 128–134 [in Russian].
15. Sorokin, Yu.A. and Tarasov, E.F. (1990). Kreolizovannyye teksty i ikh kommunikativnaya funktsiya [Creolized texts and their communicative function]. *Optimizatsiya rechevogo vozdeystviya [Optimization of speech impact]*. Moscow: Vysshaya shkola, pp. 180–186 [in Russian].
16. Filonova, E.A. (2021). Ispolzovaniye memov v protsesse obucheniya inostrannomu yazyku [Using memes in the process of teaching a foreign language]. *Materialy XIV Mezhdunarodnoy nauchnoy konferentsii «Obshchestvo: nauchno-obrazovatelnyy potentsial razvitiya (idei. resursy. resheniya)» [Materials of the XIV International Scientific Conference «Society: Scientific and Educational Development Potential (Ideas, Resources, Solutions)»]*. Cheboksary, pp. 111–116 [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 07.09.2021.

Статтю рекомендовано до друку 10.10.2021.

Олександра Геннадіївна Гребенщикова, канд. філол. наук, старший викладач кафедри мовної підготовки 1 Навчально-наукового інституту міжнародної освіти Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (61022, Харків, майдан Свободи, 4); e-mail: grebenschikova@gmail.com; orcid: <https://orcid.org/0000-0002-2645-8066>.

Александра Геннадьевна Гребенщикова, канд. филол. наук, старший преподаватель кафедры языковой подготовки 1 Учебно-научного института международного образования Харьковского национального университета имени В.Н. Каразина (61022, Харьков, площадь Свободы, 4); e-mail: grebenschikova@gmail.com; orcid: <https://orcid.org/0000-0002-2645-8066>.

Oleksandra Hrebenschykova, PhD in Philology, Assistant Professor, Language Training Department 1, Institute of International Education for Study and Research, V.N. Karazin Kharkiv National University (61022,

Kharkiv, 4 Svoboda Square); e-mail: grebenchshikova@gmail.com; orcid: <https://orcid.org/0000-0002-2645-8066>.

Як цитувати: Гребенщикова О.Г. Потенціал використання креолізованих текстів у процесі навчання іноземних студентів мови (на прикладі інтернет-мемів). *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки*. Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2021. Вип. 39. С. 26–41. DOI: 10.26565/2073-4379-2021-39-02.

In cites: Hrebenshchykova O. (2021). The potential of using creolized texts in teaching languages to foreign students (demonstrated on Internet memes). *Teaching languages at higher educational establishments at the present stage. Intersubject relations*. Kharkiv: V.N. Karazin Kharkiv National University, 39, pp. 26–41. DOI: 10.26565/2073-4379-2021-39-02.